11. SINIF TARİH DERSİ

2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI SENARYOLARINA YÖNELİK SORU ÖRNEKLERİ

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolarda yer alan kazanımlardan bazılarına yönelik soru örnekleri hazırlanmıştır.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

2. dönem konu soru dağılım tablolarına ulaşmak için karekodu okutunuz.

Soru çözümlerine ulaşmak için karekodu okutunuz.

Not: Soru örneklerinin kazanımları, öğretmenlerimizin kazanım ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu kazanım ifadelerine sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

Kazanım: ***11.4.3. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-ı Esasi'nin içeriklerini küresel ve yerel siyasi şartlar bağlamında değerlendirir.***

1. 18 Şubat 1856 tarihinde yürürlüğe giren Islahat Fermanı'nda "Müslümanlarla gayrimüslimler arasındaki veya gayrimüslimlerin kendi aralarındaki davalara bakmakla yükümlü karma mahkemeler kurulacak, bu mahkemelerde yargılamalar açık yapılacak, gayrimüslimlerin şahitlikleri kabul edilecek ve herkes kendi dinine göre yemin edecektir." düzenlemesi yer almaktadır.

Fermanda yer alan bu düzenlemenin Osmanlı hukuk sistemine etkileri neler olmuştur? Açıklayınız.

Kazanım: ***11.5.1. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde endüstriyel üretime geçiş çabalarını ve bu süreçte yaşanan zorlukları analiz eder.***

2. Osmanlı Devleti'nde Millî İktisat Dönemi denilen 1914-1918 yılları arasında İttihat ve Terakki hükûmetinin ekonomi alanındaki bazı uygulamaları şunlardır:

- Osmanlı topraklarında faaliyet gösteren yabancı şirketlerin ve gayrimüslimlerin vergi muafiyetlerinin kaldırılması
- Bütün işletmelere Osmanlı mevzuatına uyma ve ticari işlemlerinde Türkçe kullanma zorunluluğunun getirilmesi
- Yabancıların ve gayrimüslimlerin tekelindeki iş kollarında çalışmak üzere meslek okullarında Müslüman Osmanlı vatandaşlarının eğitim görmesinin sağlanması

Buna göre, İttihat ve Terakki hükûmetinin ekonomide ulaşmak istediği hedefler nelerdir? Açıklayınız.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması için her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağının önceden öğrencilere bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için il sınıf/alan zümreleri ve Ölçme ve Değerlendirme Merkezi Müdürlüğü ile birlikte oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak il sınıf/alan zümrelerine yardımcı olmak üzere örnek konu soru dağılım tabloları hazırlanmıştır. Bu tablolardaki örnek senaryolarda yer alan sorulardan bazıları tek, bazıları ise birden çok kazanıma erişme durumunu yoklamaktadır.

NOT: Konu soru dağılım tabloları öğretim programında yer alan tüm kazanımlar dikkate alınarak hazırlanmış ancak tabloda sadece soru sorulması planlanan kazanımlara yer verilmiştir.

Tarih Dersi Öğretim Programı'na ve Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne aşağıdaki karekodları okutarak ulaşabilirsiniz.

Tarih Dersi
Öğretim Programı

Millî Eğitim Bakanlığı
Ölçme ve Değerlendirme
Yönetmeliği

11. SINIF 2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI VE ÖRNEK SENARYOLAR

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce il sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolara uygun yazılı kâğıdı örnekleri hazırlanmıştır. Örnek senaryolardaki soruların sayı ve kurgularındaki fark, sorularda ölçülen bilişsel düzeylere göre şekillendirilmiştir.

Bilişsel düzey, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin bilişsel alanda ulaşacağı hedef davranışların basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmasıyla tanımlanan düzeylerdir.

Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; ders içeriğinde öğretilen içeriğin benzer şekilde tanımlanmasını, gösterilmesini, bulunmasını, örneklendirilmesini, listelenmesini, basit bir şekilde yorumlanmasını vb. içerir.

Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; öğretilen içeriğin yeni durumlar veya günlük yaşam durumları çerçevesinde kullanılmasını, ilişkilendirilmesini, çözümlenmesini, karşılaştırılmasını, çıkarım yapılmasını, değerlendirilmesini, yeni bakış açılarının sunulmasını vb. içerir.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, il sınıf/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

Konu soru dağılım tablolarında soru dağılımları verilen örnek senaryoların her biri, örnek yazılı kâğıdı olacak şekilde verilmiştir.

Soru çözümlerine ulaşmak
için karekodu okutunuz.

Not: Örnek senaryolardaki kazanımlar, öğretmenlerimizin kazanım ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu kazanım ifadelerine sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

11. SINIF TARİH DERSİ
2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

SENARYO 1

Ünite	Kazanımlar	Soru Sayısı
DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ	11.3.1. Fransız İhtilali ve Avrupa'da Sanayi Devrimi ile birlikte devlet-toplum ilişkilerinde meydana gelen dönüşümü açıklar.	1
ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGE STRATEJİSİ (1774-1914)	11.4.2. Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığına yönelik iç ve dış tehditleri analiz eder. 11.4.3. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-ı Esasi'nin içeriklerini küresel ve yerel siyasi şartlar bağlamında değerlendirir.	3
	11.4.4. 1876-1913 arasında gerçekleştirilen darbelerin Osmanlı siyasi hayatı üzerindeki etkilerini değerlendirir.	2

Örnek Senaryo 1	
Soru Sayısı	**Ölçülen Bilişsel Düzey**
5 soru	*Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *2, 3, 4, 5 ve 6. sorular*
1 soru	*Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *1. soru*

Adı ve Soyadı: Sınıfı: Numarası:

SENARYO 1

Kazanım: 11.3.1. Fransız İhtilali ve Avrupa'da Sanayi Devrimi ile birlikte devlet-toplum ilişkilerinde meydana gelen dönüşümü açıklar.

ç) Geleneksel üretim tarzı ile endüstriyel üretim tarzı arasındaki farklara değinilir.

1. XIX. yüzyıl Avrupa'sında geleneksel üretim tarzından endüstriyel üretim tarzına doğru değişim yaşanmıştır.

Geleneksel üretim ile endüstriyel üretim arasındaki farklar nelerdir? Yazınız.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

SENARYO 1

Kazanım: 11.4.2. Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığına yönelik iç ve dış tehditleri analiz eder.

11.4.3. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-ı Esasi'nin içeriklerini küresel ve yerel siyasi şartlar bağlamında değerlendirir.

2. 1826 Rum İsyanı'nın bastırılmasında etkili olan Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa, Osmanlı Devleti'nden kendisine söz verilen Mora valiliği yerine Adana ve Şam valiliklerini istedi. Ancak Mehmet Ali Paşa'nın bu isteği, dönemin padişahı Sultan II. Mahmut tarafından kabul edilmedi. Bunun üzerine Mehmet Ali Paşa, Osmanlı Devleti'ne karşı isyan etti (1831). II. Mahmut, isyanı bastıramadı. İngiltere ve Fransa baskı yaparak Mehmet Ali Paşa'nın Osmanlı Devleti ile anlaşma yapmasını sağladılar. Sultan II. Mahmut ile Mehmet Ali Paşa arasında Kütahya Antlaşması yapıldı (1833). Ancak Kütahya Antlaşması Mehmet Ali Paşa'yı memnun etmedi. Bir süre sonra antlaşmayı bozarak Osmanlı Devleti'ne tekrar saldırdı. Gaziantep'in Nizip ilçesinde yapılan "Nizip Savaşı"nda Osmanlı ordusunu yendi (1839). Mısır İsyanı'nı önlemek için harekete geçen Avrupalı devletler İngiltere'nin önderliğinde Londra'da bir toplantı yaptı. Görüşmeler sonrasında Londra Antlaşması imzalandı ve Mısır İsyanı sona erdi (1840).

Sultan II. Mahmud 1839'da vefat etti ve yerine oğlu Abdülmecid tahta geçti. Osmanlı Devleti'nin iç ve dış sorunlarla karşı karşıya kaldığı bu dönemde içeride bütünlüğü sağlamak, devletin zayıflamasını engellemek ve Avrupa kamuoyunun desteğini kazanmak için daha kapsamlı yenilik hareketlerine ihtiyaç duyuldu. Bu amaçla Sultan Abdülmecid'in emriyle Sadrazam Koca Hüsrev Paşa'nın başkanlığında Bâbıâli'de bir Meşveret Meclisi toplandı. İlmiye mensupları ve bürokratların katıldığı bu mecliste kabul edilen ilkeler, padişah tarafından da onaylandı. Bu ilkeler, Mustafa Reşid Paşa tarafından ilan edilecek olan Tanzimat Fermanı'nın da esasını oluşturdu. Bu süreçte Tanzimat Fermanı, tek başına Mustafa Reşid Paşa tarafından hazırlanmadı. Ferman dış etkilerden ziyade Osmanlı Devleti'nin iç etkenlerinin ürünü olarak ortaya çıktı. Ancak Tanzimat Fermanı'nda geçen "eski idare usulünü tamamen değiştiren bu iradenin dost devletlere duyurulması" ifadesi Osmanlı Devleti'nin Mısır meselesinin görüşüleceği Londra Konferansı'ndan önce Avrupalı devletlerin desteğini kazanma arzusunu da göstermiş oldu.

Bu metne göre Tanzimat Fermanı'nın yayınlanmasında Mısır İsyanı'nın nasıl bir etkisi olmuştur? Açıklayınız.

SENARYO 1

Kazanım: 11.4.2. Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığına yönelik iç ve dış tehditleri analiz eder.

11.4.3. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-ı Esasi'nin içeriklerini küresel ve yerel siyasi şartlar bağlamında değerlendirir.

3. Osmanlı Ortodokslarını himaye etmek isteyen Rusya, XIX. yüzyılda Kudüs ve çevresindeki kutsal yerler için Osmanlı Devleti'nden bazı taleplerde bulunmuştur. Ancak Rusların bu istekleri Osmanlı yönetimi tarafından reddedilmiştir. Kutsal Yerler Sorunu'yla başlayan Kırım Savaşı'nda Batılı devletler, Osmanlı Devleti'nin yanında yer almıştır.

Osmanlı Devleti'ndeki Hristiyanların haklarının yeterince korunmadığını iddia eden Rusya'ya karşı Avrupalı devletler, bu iddiayı boşa çıkarmak için girişimlerde bulunmuştur. Kırım Savaşı sürerken İngiltere, Fransa ve Avusturya savaş sonrasında yapılacak antlaşma esaslarını görüşerek bazı kararlar almıştır. Bu kararlar arasında Osmanlı Devleti'nin hükümranlık haklarını bozmayacak şekilde Hristiyanların hak ve ayrıcalıklarını belirleyen bir ferman çıkarılması da yer almıştır. Osmanlı Devleti yapılan bu görüşmenin ve alınan kararların devletin iç işlerine karışmak anlamına geleceğini bildirmiştir. Bunu engellemek için de barış görüşmelerinden önce Islahat Fermanı'nı ilan etmeyi uygun görmüştür.

Bu metinden hareketle Islahat Fermanı'nın ilan edilme gerekçesini yazınız.

SENARYO 1

Kazanım: 11.4.2. Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığına yönelik iç ve dış tehditleri analiz eder.

11.4.3. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-ı Esasi'nin içeriklerini küresel ve yerel siyasi şartlar bağlamında değerlendirir.

4. XIX. yüzyılın sonlarından itibaren dünyada anayasal düzene geçiş hareketleri hızlandı. Bu gelişmeler Osmanlı Devleti'ni de etkiledi. Ülke içinde Genç Osmanlılar Cemiyeti üyeleri anayasal düzen konusunda çalışmalara başladılar. Özellikle bu cemiyetin ileri gelenlerinden biri olan Mithat Paşa, Sultan II. Abdülhamit'ten tahta çıkarıldığı takdirde yeni bir anayasanın ilanı konusunda söz almıştı.

Sultan II. Abdülhamit padişah olduktan sonra "Şûra-yı Devlet"te bir komisyon oluşturdu. Komisyonun başına Mithat Paşa'yı getirdi. 23 kişilik komisyon Türk tarihinin ilk anayasası olan Kanun-i Esasi'yi hazırladı. Tüm bu gelişmeler olduğu sırada Rusların Panslavizm propagandaları nedeniyle Balkanlarda çıkan isyanlar devleti zor durumda bıraktı. Osmanlı Devleti bu meselenin çözümü için büyük devletlerin katıldığı Tersane Konferansı'nı düzenledi. Osmanlı Devleti, Avrupalı devletlerin desteğini alabilmek, dış baskıları bertaraf etmek ve Balkan krizini çözebilmek için topladığı konferans sırasında Kanun-i Esasi'yi ilan etti (23 Aralık 1876).

Bu bilgilerden hareketle Kanun-i Esasi'nin hazırlanmasına etki eden faktörleri yazınız.

SENARYO 1

Kazanım: 11.4.4. 1876-1913 arasında gerçekleştirilen darbelerin Osmanlı siyasi hayatı üzerindeki etkilerini değerlendirir.

a) 1876, 1909 ve 1913 darbelerinin sebeplerine ve sosyo-politik sonuçlarına ve bu süreçte yaşanan toprak kayıplarına değinilir.

5. Osmanlı Devleti'nin toplum yapısı burjuvazi tarzı kurumları üretmeye uygun olmadığı gibi reformları yapan devlet adamlarının da halkı yönetime katma gibi bir amacı olmamıştır. Meşruti bir yönetim kurulması fikrini dile getirmeye başlayan Tanzimat Dönemi aydınları, Batı uygarlığının üstünlüğünü halkın sahip olduğu geniş hürriyetlere ve parlamentolu, demokratik siyasi rejimlere bağlamıştır. Osmanlı idarecileri ise meşruti sisteme inanmamış ve yapılan yeniliklerde merkezî otoritenin güçlendirilmesini ön planda tutmuştur. Batı'yı örnek alarak yapılan yenilikler, aydınlar tarafından yeterli bulunmadığı için siyasi rejimin değişmesi ve devlet otoritesinin sınırlandırılması tek yol olarak görülmüştür. İdareciler, Osmanlı gibi çok uluslu bir devlette bu tür bir girişimin bölünmelere neden olacağını düşündükleri için meşruti rejime sıcak bakmamıştır. Ancak Sultan Abdülaziz'in sert mizacı ve otoriter yapısı, aydınların parlamentolu rejim taleplerini daha da artırmıştır. Bu siyasi atmosfer Sultan Abdülaziz'in tahttan indirilmesi ile sonuçlanacak 1876 Darbesi'ne zemin hazırlayan başlıca unsurlardan biri olacaktır.

Bu bilgilere göre Tanzimat Dönemi aydınları ile Osmanlı idarecilerinin fikir ayrılığına düşmesinin nedenlerini yazınız.

Kazanım: 11.4.4. 1876-1913 arasında gerçekleştirilen darbelerin Osmanlı siyasi hayatı üzerindeki etkilerini değerlendirir.

a) 1876, 1909 ve 1913 darbelerinin sebeplerine ve sosyo-politik sonuçlarına ve bu süreçte yaşanan toprak kayıplarına değinilir.

6. 31 Mart Vakası

II. Meşrutiyet'in ilan edilmesi sonrası ülkede umut edilen gelişmelerin yaşanmamasından İttihat ve Terakki Cemiyeti sorumlu tutulmaya başlanmıştır. II. Meşrutiyet'in ilanından hemen sonra Girit ile Bosna-Hersek'in kaybedilmesi ve Bulgaristan'ın bağımsızlığını kazanmasıyla siyasi kargaşa ortamı artarak devam etmiştir. Bu durum karşısında itibar kaybeden Cemiyete karşı muhalefet oluşmaya başlamıştır. Şubat 1909'dan itibaren İttihat ve Terakki Cemiyeti ile hükûmet ve muhalefet arasındaki mücadele, siyasi havayı daha da gergin hâle getirmiştir.

İttihat ve Terakki'ye yakın olan hükûmet, ilmiye öğrencilerinin askerden muaf olma ayrıcalığını kaldırmış ve ordu içerisindeki alaylı subaylar tasfiye edilmeye başlanmıştır. Bu gelişme, medrese öğrencileri ile alaylı subaylar arasında İttihat ve Terakki Cemiyetine karşı muhalefeti artırmıştır.

Muhalif bir gazete olan Serbestî'nin başyazarı Hasan Fehmi'nin Nisan 1909'da suikaste uğraması, bütün tepkileri İttihat ve Terakkiye yönlendirmiştir. Bunun üzerine 13 Nisan 1909'da alaylı askerler ve medrese öğrencilerinin birlikte gerçekleştirdiği darbe girişimi (31 Mart Vakası) yaşanmıştır.

Bu bilgilere göre 31 Mart Vakası'nın yaşanmasına neden olan gelişmeleri yazınız.

11. SINIF TARİH DERSİ
2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

SENARYO 2

Ünite	Kazanımlar	Soru Sayısı
DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ	11.3.4. Ulus devletleşme ve endüstrileşme süreçlerinin sosyal hayata yansımalarını analiz eder.	1
ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGE STRATEJİSİ (1774-1914)	11.4.2. Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığına yönelik iç ve dış tehditleri analiz eder. 11.4.3. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-ı Esasi'nin içeriklerini küresel ve yerel siyasi şartlar bağlamında değerlendirir.	3
	11.4.4. 1876-1913 arasında gerçekleştirilen darbelerin Osmanlı siyasi hayatı üzerindeki etkilerini değerlendirir.	1

Örnek Senaryo 2	
Soru Sayısı	**Ölçülen Bilişsel Düzey**
2 soru	*Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *2 ve 5. sorular*
3 soru	*Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *1, 3 ve 4. sorular*

Adı ve Soyadı: Sınıfı: Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 11.3.4. Ulus devletleşme ve endüstrileşme süreçlerinin sosyal hayata yansımalarını analiz eder.

d) Türk tarihinde siyasi ve sosyal alanlardaki yüzyıllar boyunca süren değişime rağmen önemini devam ettiren / varlığını koruyan unsurlara (dil, aile yapısı, bayrak) değinilir.

1. Türk tarihinde yüzyıllarca varlığını koruyan unsurlardan biri bayraktır. Türk milletinin tarihinde bayrakların özel bir anlamı ve içeriği bulunmaktadır. Türk töresinde vatan, millet ve bayrak sevgisine sık sık vurgu yapılmış; vatan ve bayrak, bağımsızlık sembolü olarak görülmüştür. Türklere yurt olan her karış toprak, aziz şehitlerimizin bayrak sevgisi sayesinde ebedî yurt hâline gelmiştir. Bayrağın önemini, millî şairlerimizden Mithat Cemal Kuntay "Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır. / Toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır." dizeleriyle vurgulamıştır.

Bu bilgilerden hareketle Kurtuluş Savaşı'nda bayrağın Türk halkı için taşıdığı anlamı yorumlayınız.

SENARYO 2

Kazanım:11.4.2. Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığına yönelik iç ve dış tehditleri analiz eder.

11.4.3. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-ı Esasi'nin içeriklerini küresel ve yerel siyasi şartlar bağlamında değerlendirir.

2. 1826 Rum İsyanı'nın bastırılmasında etkili olan Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa, Osmanlı Devleti'nden kendisine söz verilen Mora valiliği yerine Adana ve Şam valiliklerini istedi. Ancak Mehmet Ali Paşa'nın bu isteği, dönemin padişahı Sultan II. Mahmut tarafından kabul edilmedi. Bunun üzerine Mehmet Ali Paşa, Osmanlı Devleti'ne karşı isyan etti (1831). II. Mahmut, isyanı bastıramadı. İngiltere ve Fransa baskı yaparak Mehmet Ali Paşa'nın Osmanlı Devleti ile anlaşma yapmasını sağladılar. Sultan II. Mahmut ile Mehmet Ali Paşa arasında Kütahya Antlaşması yapıldı (1833). Ancak Kütahya Antlaşması Mehmet Ali Paşa'yı memnun etmedi. Bir süre sonra antlaşmayı bozarak Osmanlı Devleti'ne tekrar saldırdı. Gaziantep'in Nizip ilçesinde yapılan "Nizip Savaşı"nda Osmanlı ordusunu yendi (1839). Mısır İsyanı'nı önlemek için harekete geçen Avrupalı devletler İngiltere'nin önderliğinde Londra'da bir toplantı yaptı. Görüşmeler sonrasında Londra Antlaşması imzalandı ve Mısır İsyanı sona erdi (1840).

Sultan II. Mahmud 1839'da vefat etti ve yerine oğlu Abdülmecid tahta geçti. Osmanlı Devleti'nin iç ve dış sorunlarla karşı karşıya kaldığı bu dönemde içeride bütünlüğü sağlamak, devletin zayıflamasını engellemek ve Avrupa kamuoyunun desteğini kazanmak için daha kapsamlı yenilik hareketlerine ihtiyaç duyuldu. Bu amaçla Sultan Abdülmecid'in emriyle Sadrazam Koca Hüsrev Paşa'nın başkanlığında Bâbıâli'de bir Meşveret Meclisi toplandı. İlmiye mensupları ve bürokratların katıldığı bu mecliste kabul edilen ilkeler, padişah tarafından da onaylandı. Bu ilkeler, Mustafa Reşid Paşa tarafından ilan edilecek olan Tanzimat Fermanı'nın da esasını oluşturdu. Bu süreçte Tanzimat Fermanı, tek başına Mustafa Reşid Paşa tarafından hazırlanmadı. Ferman dış etkilerden ziyade Osmanlı Devleti'nin iç etkenlerinin ürünü olarak ortaya çıktı. Ancak Tanzimat Fermanı'nda geçen "eski idare usulünü tamamen değiştiren bu iradenin dost devletlere duyurulması" ifadesi Osmanlı Devleti'nin Mısır meselesinin görüşüleceği Londra Konferansı'ndan önce Avrupalı devletlerin desteğini kazanma arzusunu da göstermiş oldu.

Bu metne göre Tanzimat Fermanı'nın yayınlanmasında Mısır İsyanı'nın nasıl bir etkisi olmuştur? Açıklayınız.

SENARYO 2

Kazanım: 11.4.2. Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığına yönelik iç ve dış tehditleri analiz eder.

11.4.3. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-ı Esasi'nin içeriklerini küresel ve yerel siyasi şartlar bağlamında değerlendirir.

3. Osmanlı Ortodokslarını himaye etmek isteyen Rusya, XIX. yüzyılda Kudüs ve çevresindeki kutsal yerler için Osmanlı Devleti'nden bazı taleplerde bulunmuştur. Ancak Rusların bu istekleri Osmanlı yönetimi tarafından reddedilmiştir. Kutsal Yerler Sorunu'yla başlayan Kırım Savaşı'nda Batılı devletler, Osmanlı Devleti'nin yanında yer almıştır.

Osmanlı Devleti'ndeki Hristiyanların haklarının yeterince korunmadığını iddia eden Rusya'ya karşı Avrupalı devletler, bu iddiayı boşa çıkarmak için girişimlerde bulunmuştur. Kırım Savaşı sürerken İngiltere, Fransa ve Avusturya savaş sonrasında yapılacak antlaşma esaslarını görüşerek bazı kararlar almıştır. Bu kararlar arasında Osmanlı Devleti'nin hükümranlık haklarını bozmayacak şekilde Hristiyanların hak ve ayrıcalıklarını belirleyen bir ferman çıkarılması da yer almıştır. Osmanlı Devleti yapılan bu görüşmenin ve alınan kararların devletin iç işlerine karışmak anlamına geleceğini bildirmiştir. Bunu engellemek için de barış görüşmelerinden önce Islahat Fermanı'nı ilan etmeyi uygun görmüştür.

Islahat Fermanı'nın hazırlanması için İstanbul'da İngiltere, Fransa ve Avusturya elçilerinin de yer aldığı bir komisyon kurulmuştur. Bu devletler, Rusya'nın daha önce Ortodoks Hristiyanları bahane ederek Osmanlı Devleti'nden sağladığı hak ve ayrıcalıkları, kendileri için elde etmeyi amaçlamıştır. Ayrıca Avrupalı devletler, alınan kararların uygulanmasında da kendilerinin söz hakkına sahip olmasını istemiştir. Müzakereler sonrasında yeni bir ıslahat programı hazırlayan komisyon, bunun bir beyanname şeklinde ilan edilmesine karar vermiştir.

İngiliz elçisi, ıslahat programının Paris Barış Antlaşması'nda yer almasını ve Avrupalı devletlerin garantisi altında olmasını istemiştir. Osmanlı Devleti bu durumu hükümranlık haklarına aykırı sayarak kesinlikle reddetmiştir. Bunun üzerine ıslahat programı, gayrimüslimlere padişahın kendi arzusu ile ayrıcalıklar verdiği zannını uyandırmak için bir ferman şeklinde ilan edilmiştir.

Islahat Fermanı'nın hazırlanma sürecini Osmanlı Devleti'nin egemenlik hakları açısından değerlendiriniz.

SENARYO 2

Kazanım: 11.4.2. Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığına yönelik iç ve dış tehditleri analiz eder.

11.4.3. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-ı Esasi'nin içeriklerini küresel ve yerel siyasi şartlar bağlamında değerlendirir.

4. Tanım: Hukuk devleti, her türlü yönetim ve karar alma işlerini yasalara uygun olarak gerçekleştiren devlettir.

Durum: Osmanlı Devleti'nde, 1876'da ilan edilen meşrutiyet ile Türk tarihinde ilk kez parlamenter sisteme ve anayasal düzene geçildi. Kanun-i Esasi ile iki meclisli parlamentoya geçiş, bağımsız yargı, inanç özgürlüğü ve vergilerin kişi gelirlerine göre düzenlenmesi gibi demokratik yenilikler getirildi. Ülkede ilk kez seçimler yapıldı. Kısıtlı da olsa halka seçme ve seçilme hakkı verildi. Halk, padişah ile birlikte yönetime ortak oldu. Osmanlı Devleti'nin yönetim şekli değişti. Padişahın durumu ve konumu ilk kez anayasayla belirlendi.

Tanım ile durum birlikte değerlendirildiğinde Osmanlı Devleti'nin hukuk devleti kimliği kazanmasında Kanun-i Esasi nasıl bir rol oynamıştır? Açıklayınız.

SENARYO 2

***Kazanım: 11.4.4. 1876-1913 arasında gerçekleştirilen darbelerin Osmanlı siyasi hayatı üzerindeki etkilerini* değerlendirir.**

a) 1876, 1909 ve 1913 darbelerinin sebeplerine ve sosyo-politik sonuçlarına ve bu süreçte yaşanan toprak kayıplarına değinilir

5. 31 Mart Vakası

II. Meşrutiyet'in ilan edilmesi sonrası ülkede umut edilen gelişmelerin yaşanmamasından İttihat ve Terakki Cemiyeti sorumlu tutulmaya başlanmıştır. II. Meşrutiyet'in ilanından hemen sonra Girit ile Bosna-Hersek'in kaybedilmesi ve Bulgaristan'ın bağımsızlığını kazanmasıyla siyasi kargaşa ortamı artarak devam etmiştir. Bu durum karşısında itibar kaybeden Cemiyete karşı muhalefet oluşmaya başlamıştır. Şubat 1909'dan itibaren İttihat ve Terakki Cemiyeti ile hükûmet ve muhalefet arasındaki mücadele, siyasi havayı daha da gergin hâle getirmiştir.

İttihat ve Terakki'ye yakın olan hükûmet, ilmiye öğrencilerinin askerden muaf olma ayrıcalığını kaldırmış ve ordu içerisindeki alaylı subaylar tasfiye edilmeye başlanmıştır. Bu gelişme, medrese öğrencileri ile alaylı subaylar arasında İttihat ve Terakki Cemiyetine karşı muhalefeti artırmıştır.

Muhalif bir gazete olan Serbestî'nin başyazarı Hasan Fehmi'nin Nisan 1909'da suikaste uğraması, bütün tepkileri İttihat ve Terakkiye yönlendirmiştir. Bunun üzerine 13 Nisan 1909'da alaylı askerler ve medrese öğrencilerinin birlikte gerçekleştirdiği darbe girişimi (31 Mart Vakası) yaşanmıştır.

Bu bilgilere göre 31 Mart Vakası'nın yaşanmasına neden olan gelişmeleri yazınız.